ISNN 3030-3907

2026/4
VOLUME 1

DEVELOPMENT OF SCIENCE

ILMIY JURNAL

Development of science

Ilmiy jurnal

2026/4 VOLUME 1

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI:
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Асадова Раъно Дилмуратовна
Тошкент Давлат техника университети доценти

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

O‘ZBEKISTON SHAROITIDA HOMILADORLIK VA PERINATAL KASALLIKLARNING EPIDEMIOLOGIK XUSUSIYATLARI VA ULARNI OLDINI OLISH

Yermanov Rustam Temirovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti, Epidemiologya kafedrasi assistenti Samarqand O‘zbekiston.

Almamadova Sakinabonu Kabul qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Kilinik ordinator Epidemiologya kafedrasi

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklarning epidemiologik xususiyatlarini o‘rganishga qaratilgan. Homiladorlik va perinatal davrning sog‘lom kechishi har bir jamiyatning sog‘liqni saqlash tizimi uchun muhim indikator hisoblanadi. Mamlakatimizda neonatal va perinatal morbidite va mortalite ko‘rsatkichlari global me’yorlarga nisbatan sezilarli darajada kamaygan bo‘lsa-da, gestatsion gipertoniya, preeklampsiya, gestatsion diabet va infektsion kasalliklardan kelib chiqadigan perinatal asoratlar hanuz dolzarb muammo bo‘lib qolmoqda. Tadqiqot hududiy, demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillarni hisobga olgan holda homiladorlik va perinatal kasalliklarning tarqalishini aniqlashga, xavf guruhlarini belgilashga va ularni oldini olish strategiyalarini ishlab chiqishga qaratilgan. Shu orqali neonatal va onalik mortalitetini kamaytirish, homilador ayollar salomatligini yaxshilash hamda sog‘liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Natijalar mamlakatimiz sog‘liqni saqlash tizimida prenatal va antenatal skrining, profilaktik choralar va malakali tibbiy xizmatlarni takomillashtirish zarurligini ko‘rsatadi. Shuning uchun ushbu mavzu ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo‘lib, homiladorlik va perinatal kasalliklarni kamaytirish hamda profilaktik strategiyalarni ishlab chiqish bo‘yicha tadqiqotlar uchun asosiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi.[1,2]

Kalit so‘lar: Homiladorlik, Perinatal kasallikl, Epidemiologiya, Neonatal morbidite, Perinatal mortalite, Xavf omillari, Profilaktika, O‘zbekiston.

Abstract. This study is aimed at investigating the epidemiological characteristics of pregnancy and perinatal diseases in the context of Uzbekistan. The healthy course of pregnancy and the perinatal period is an important indicator for the healthcare system of any society. Although neonatal and perinatal morbidity and mortality rates in our country have significantly decreased compared to global standards, perinatal complications caused by gestational hypertension, preeclampsia, gestational diabetes, and infectious diseases remain a pressing issue. The study focuses on identifying the prevalence of pregnancy and perinatal diseases by considering regional, demographic, and socio-economic factors,

ISSN 3030-3907

determining risk groups, and developing preventive strategies. This contributes to reducing neonatal and maternal mortality, improving maternal health, and enhancing the effectiveness of the healthcare system. The results highlight the need to improve prenatal and antenatal screening, preventive measures, and the quality of qualified medical care within the national healthcare system. Therefore, this topic is of high scientific and practical importance and represents one of the key directions for research aimed at reducing pregnancy and perinatal diseases and developing preventive strategies.[1,2]

Keywords: Pregnancy, perinatal diseases, epidemiology, neonatal morbidity, perinatal mortality, risk factors, prevention, Uzbekistan.

Аннотация. Данное исследование направлено на изучение эпидемиологических особенностей беременности и перинатальных заболеваний в условиях Узбекистана. Благоприятное течение беременности и перинатального периода является важным показателем эффективности системы здравоохранения любого общества. Несмотря на значительное снижение показателей неонатальной и перинатальной заболеваемости и смертности по сравнению с мировыми стандартами, перинатальные осложнения, вызванные гестационной гипертензией, преэклампсией, гестационным диабетом и инфекционными заболеваниями, остаются актуальной проблемой. Исследование направлено на определение распространённости заболеваний беременности и перинатального периода с учётом региональных, демографических и социально-экономических факторов, выявление групп риска и разработку профилактических стратегий. Это способствует снижению материнской и неонатальной смертности, улучшению здоровья беременных женщин и повышению эффективности системы здравоохранения. Результаты исследования подчёркивают необходимость совершенствования пренатального и антенатального скрининга, профилактических мероприятий и повышения качества квалифицированной медицинской помощи в системе здравоохранения страны. Таким образом, данная тема имеет важное научное и практическое значение и является одним из ключевых направлений исследований, направленных на снижение заболеваемости в период беременности и перинатальном периоде, а также на разработку эффективных профилактических стратегий.[1,2]

Ключевые слова: Беременность, перинатальные заболевания, эпидемиология, неонатальная заболеваемость, перинатальная смертность, факторы риска, профилактика, Узбекистан.

KIRISH.

ISSN 3030-3907

Homiladorlik va perinatal davr har bir jamiyatning sog‘liqni saqlash tizimi uchun eng muhim indikatorlardan biri hisoblanadi. Bu davrda onaning va chaqaloqning sog‘lig‘i bevosita neonatal va perinatal morbidite va mortalite ko‘rsatkichlariga ta’sir qiladi. O‘zbekiston Respublikasi so‘nggi yillarda sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish bo‘yicha bir qator strategiyalarni amalga oshirdi, shu jumladan prenatal va perinatal skriningni kengaytirish, malakali shifokor resurslarini oshirish va perinatal markazlar faoliyatini rivojlantirish. Shu bilan birga, homiladorlik va perinatal kasalliklarning tarqalishi hududiy, demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillarga bog‘liq bo‘lib qolmoqda. Global statistikaga ko‘ra, homiladorlik davridagi kasalliklar va perinatal asoratlar dunyo bo‘yicha neonatal o‘limning asosiy sabablaridan biridir. Ma’lumki, gestatsion gipertoniya, preeklampsiya, gestatsion diabet va turli infektsiyalar homiladorlik va perinatal davrning murakkab asoratlariga olib kelishi mumkin. Ushbu kasalliklar onaning sog‘lig‘iga jiddiy zarar yetkazishi bilan birga, yangi tug‘ilgan chaqaloqlarda ham yuqori morbidite va mortalite ko‘rsatkichlarini shakllantiradi. Shu sababli ularni erta aniqlash va oldini olish choralarini ishlab chiqish dolzarb ahamiyatga ega. O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklarning epidemiologik xususiyatlarini aniqlash, xavf guruhlarini belgilash va profilaktika strategiyalarini ishlab chiqish muhim masala bo‘lib qolmoqda.[3,4] Qishloq hududlarida prenatal va antenatal xizmatlarga yetarlicha kirishning cheklanganligi, malakali shifokor resursining yetishmasligi va onaning yetarli tibbiy ma’lumotga ega emasligi perinatal kasalliklarning yuqori darajada tarqalishiga sabab bo‘ladi. Shu bilan birga, shahar hududlarida ijtimoiy-iqtisodiy holat yaxshilangan bo‘lsa ham, gestatsion kasalliklar va infektsiyalarning tarqalishi hali ham sezilarli darajada uchraydi. Epidemiologik tadqiqotlar homiladorlik va perinatal kasalliklarni kamaytirish uchun hududiy monitoring, xavf omillarini aniqlash va malakali profilaktika choralarini ishlab chiqish zarurligini ko‘rsatadi. Ushbu mavzu ilmiy jihatdan ham dolzarb bo‘lib, homilador ayollar va yangi tug‘ilgan chaqaloqlar salomatligini oshirish, neonatal va perinatal mortalitetni kamaytirish, sog‘liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.[5,6]

MAZMUNAN DOLZARBLIK.

Homiladorlik va perinatal davrning sog‘lom kechishi har bir jamiyatning sog‘liqni saqlash tizimi uchun asosiy mezonlardan biridir. O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklar global ko‘rsatkichlarga nisbatan pastroq bo‘lsa-da, ularning tarqalishi, xususan, ma’lum hududlarda yuqori morbidite va mortalite bilan tavsiflanadi. So‘nggi yillarda mamlakatda neonatal o‘lim darajasi sezilarli darajada kamaygan bo‘lsa ham, homilador ayollarda yuzaga keladigan

ISSN 3030-3907

gestatsion gipertoniya, preeklampsiya, gestatsion diabet, infektsiyalardan kelib chiqadigan perinatal asoratlar hamon dolzarb masala bo‘lib qolmoqda. Epidemiologik monitoring va hududiy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, perinatal kasalliklar tarqalishi hududiy, ijtimoiy-iqtisodiy va demografik omillarga bog‘liq. Masalan, qishloq hududlarida prenatal va antenatal xizmatlarga yetarlicha kirishning cheklanganligi, yetarli malakali shifokor resursining kamligi, hamda oziqlanish va ma’lumot yetishmovchiligi perinatal kasalliklar xavfini oshiradi. Shuningdek, onaning yoshi, surunkali kasalliklar tarixi va ilgari murakkab homiladorlik tajribasi ham xavf omillari sifatida aniqlanadi. Bu mavzu dolzarb bo‘lishining yana bir jihati shundaki, homiladorlik va perinatal kasalliklarni erta aniqlash va oldini olish choralarini ishlab chiqish neonatal va onalik mortalitetini kamaytirish, sog‘lom avlodni shakllantirish hamda sog‘liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Epidemiologik tadqiqotlar natijalariga asoslangan profilaktik va tashkiliy choralar, jumladan, prenatal skrining, vaksinalar, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish va malakali tibbiy xizmatlarni kengaytirish orqali homiladorlik va perinatal asoratlarning oldini olish mumkin.[7,8]

MATERIAL VA USULLAR.

Ushbu tadqiqot O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklarning epidemiologik xususiyatlarini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, 2023–2025-yillar oralig‘ida mamlakatning turli hududlaridagi tibbiyot muassasalarida amalga oshirilgan. Tadqiqot uchun tanlangan hududlar — Toshkent, Samarqand, Farg‘ona va Buxoro viloyatlari bo‘lib, ular aholining turli ijtimoiy-iqtisodiy va demografik ko‘rsatkichlarini aks ettiradi. Tadqiqotning asosiy obyekti homilador ayollar va yangi tug‘ilgan chaqaloqlar bo‘ldi.

Tadqiqotda ishlatilgan materiallar quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- **Tibbiy hujjatlar va skrining ma’lumotlari:**

homilador ayollarning prenatal kartalari, perinatal markazlarining statistika jurnallari va onalik bo‘yicha monitoring natijalari.

- **So‘rovnomalar va intervyular:**

homilador ayollardan va ularning oilalaridan olingan ma’lumotlar, shu jumladan sog‘liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish, oziqlanish holati, surunkali kasalliklar tarixi va turmush sharoiti.

- **Laborator va klinik ma’lumotlar:**

homiladorlik davridagi qon bosimi, qand miqdori, infektsion kasalliklar testlari va ultratovush tekshiruvlari.

Tadqiqot metodologiyasi quyidagi asosiy yo‘nalishlarga bo‘lingan:

- **Epidemiologik kuzatuv (Observatsion) usuli:**

ISSN 3030-3907

Retrospektiv va prospektiv kuzatuvlar orqali homiladorlik va perinatal kasalliklar tarqalishi o‘rganilgan. Retrospektiv kuzatuvda 2023-yildagi perinatal markazlar statistikasi tahlil qilingan. Prospektiv kuzatuvda 2024–2025-yillarda homilador ayollar va ularning chaqaloqlari bo‘yicha ma’lumotlar yig‘ilgan.

- **Statistik tahlil:**

Ma’lumotlarni Excel va SPSS dasturlarida qayta ishlash amalga oshirilgan. Kasalliklarning chastotasi, morbidite va mortalite ko‘rsatkichlari hududlar bo‘yicha taqqoslangan. Xavf omillarini aniqlash uchun chi-kvadrat testi, t-test va logistika regressiya modeli qo‘llanilgan.

- **Hududiy va demografik tahlil:**

Hududiy farqlarni aniqlash uchun qishloq va shahar hududlari bo‘yicha statistik taqqoslashlar o‘tkazilgan. Demografik omillar, jumladan, onaning yoshi, oilaviy holati, ijtimoiy-iqtisodiy darajasi va ilgari murakkab homiladorlik tajribasi tahlil qilingan.

- **Profilaktik choralarni baholash:**

Prenatal va antenatal skrining, vaksinalar, malakali tibbiy xizmatlar va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilishning samaradorligi o‘rganilgan. Tadqiqot davomida perinatal kasalliklar xavfini kamaytirish bo‘yicha joriy strategiyalar va xalqaro tavsiyalar bilan taqqoslashlar amalga oshirilgan. Shuningdek, tadqiqotda etik masalalar hisobga olingan: barcha ishtirokchilardan yozma rozilik olingan, shaxsiy ma’lumotlar maxfiyligi ta’minlangan va tahlil natijalari anonim tarzda qayta ishlangan.[9,10]

NATIJALAR.

O‘zbekiston sharoitida olib borilgan epidemiologik tadqiqotlar homiladorlik va perinatal kasalliklarning tarqalishi va ularning asosiy xavf omillarini aniqlash imkonini berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, homiladorlik davridagi kasalliklarning eng ko‘p uchraydigan turlari gestatsion gipertoniya, preeklampsiya, gestatsion diabet va turli infektsiyalar bo‘lib, ularning chastotasi hududiy, demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillarga bog‘liq. Masalan, qishloq hududlarida prenatal xizmatlarga kirish cheklanganligi, homilador ayollarning tibbiy maslahat olmasligi va oziqlanishdagi yetishmovchilik perinatal kasalliklar xavfini sezilarli darajada oshiradi. Shahar hududlarida esa, malakali tibbiy xizmatlar mavjud bo‘lsa ham, surunkali kasalliklar tarixi va onaning yoshi homiladorlik va perinatal asoratlar uchun asosiy xavf omillari sifatida aniqlangan. Tadqiqot davomida homiladorlik va perinatal kasalliklarning tarqalishi bo‘yicha hududiy farqlar kuzatildi. Ba’zi hududlarda neonatal morbidite va mortalite ko‘rsatkichlari yuqori bo‘lib, ularning asosiy sabablaridan biri sifatli prenatal va perinatal xizmatlarga yetarlicha kirishning cheklanganligi hisoblanadi. Shu bilan birga, epidemiologik

ISSN 3030-3907

monitoring natijalari malakali tibbiy yordam ko‘rsatish va profilaktika choralarini kuchaytirish orqali perinatal kasalliklarning oldini olish mumkinligini ko‘rsatadi.

Shuningdek, xavf omillarini aniqlash natijasida homilador ayollarning yoshi, surunkali kasalliklar tarixi, turmush sharoiti va oziqlanish holati perinatal asoratlar bilan yaqin bog‘liqligi aniqlangan. Tadqiqot natijalari neonatal va perinatal morbidite va mortalitetni kamaytirish uchun prenatal skrining, malakali tibbiy xizmatlarni kengaytirish va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish zarurligini ko‘rsatadi. Ushbu natijalar O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklarning epidemiologik xususiyatlarini aniqlash, xavf guruhlarini belgilash va ularni oldini olish bo‘yicha samarali strategiyalar ishlab chiqish zarurligini tasdiqlaydi. Tadqiqot shuningdek, sog‘liqni saqlash tizimida hududiy monitoring, profilaktik choralarni kuchaytirish va malakali tibbiy xizmatlarni kengaytirish orqali homiladorlik va perinatal kasalliklarni kamaytirish imkoniyatlarini ko‘rsatadi. O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklar bo‘yicha epidemiologik tadqiqotlar mamlakatning sog‘liqni saqlash siyosati va amaliy faoliyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Natijalar neonatal va onalik mortalitetini kamaytirish, sog‘lom avlodni shakllantirish va sog‘liqni saqlash tizimini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.[11,12]

XULOSA.

Ushbu tadqiqot O‘zbekiston sharoitida homiladorlik va perinatal kasalliklarning epidemiologik xususiyatlarini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, natijalar mamlakatimizda neonatal va perinatal morbidite va mortalitetni kamaytirish bo‘yicha samarali strategiyalarni ishlab chiqish zarurligini tasdiqlaydi. Tadqiqot ko‘rsatdiki, homiladorlik davridagi eng ko‘p uchraydigan kasalliklar gestatsion gipertoniya, preeklampsiya, gestatsion diabet va turli infektsiyalar bo‘lib, ularning tarqalishi hududiy, demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillarga bog‘liq. Tadqiqot davomida qishloq hududlarida prenatal va antenatal xizmatlarga yetarlicha kirishning cheklanganligi, malakali tibbiy resursning yetishmasligi va onaning yetarli tibbiy ma’lumotga ega emasligi perinatal kasalliklar xavfini sezilarli darajada oshirishi aniqlangan. Shahar hududlarida esa, surunkali kasalliklar tarixi va onaning yoshi homiladorlik va perinatal asoratlar uchun asosiy xavf omillari sifatida belgilangan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, homiladorlik va perinatal kasalliklarni kamaytirish uchun hududiy monitoringni kuchaytirish, prenatal skriningni kengaytirish, malakali tibbiy xizmatlarni ta’minlash va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish zarur. Shu bilan birga, epidemiologik ma’lumotlarga asoslangan profilaktik choralar neonatal va onalik mortalitetini kamaytirish,

ISSN 3030-3907

sog‘lom avlodni shakllantirish va sog‘liqni saqlash tizimini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.[14,15]

ADABIYOTLAR

1. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Applications of Elidel for Lichen Plane //Texas Journal of Medical Science. – 2022. – T. 8. – C. 113-115.
5- Ачилова Ф. А., Жалилов А. Х. Данные эхокардиографии при малых аномалий сердца у детей //e conference zone. – 2022. – с. 136140.
2. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. O‘smirlardagi vulgar acne kassaligini kompleks davolashni ishlab chiqish va samaradorlikni aniqlash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – C. 323-326.
3. Hikmatovich I. N., Temirovich E. R., Xolmatovich J. A. Herpis virusini mahalliy davolash uchun vifironni qo‘llash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – с. 349-351.
4. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Atopik dermatitli bemorlarni progressiv bosqichda mahalliy davolash samaradorligini baholash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – C. 259-263.
5. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Applications of Elidel for Lichen Plane //Texas Journal of Medical Science. – 2022. – T. 8. – C. 113115.
6. Islamov N. H., Jalilov A. X., Achilova F. A. Ijtimoiy-gigienik turshiy shartlarning o ‘quvchilar salomatligiga ta’siri //educational research in universal sciences. – 2023. – т. 2. – №. 14. – с. 314-318.
7. Islamov N. H. et al. Principles of treatment of laryngotracheitis in children //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 7. – C. 136-142.
8. Islamov N. H., Jalilov A. X., Achilova F. A. Development of papillomavirus infection in men //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 7. – C. 128-135.
9. Hikmatovich I. N., Temirovich E. R., Muradovich Y. M. O‘smirlarda yuzaki pyodermani davolashda topikal terapiya //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – с. 355-358.
10. Salamova L. A., Baratova M. R., Islamov N. H. Does bacterial vaginosis cause pelvic inflammatory disease? //Theoretical & Applied Science. – 2020. – T. 91. – №. 11. – C. 250-254.
11. Islamov N. H., Baratova M. R., Salamova L. A. Factors related to the efficiency of treatment by a doctor-dermatovenerologist and the recommended treatment of gonorrhea //ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (91). – 2020. – C. 255-258.

ISSN 3030-3907

12. Salamova L. A., Baratova M. R., Islamov N. H. Вызывает ли бактериальный вагиноз воспалительное заболевание органов малого таза? //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 11. – С. 250-254.
13. Baratova M. R., Salamova L. A., Islamov N. H. Эпидермальные паразитарные кожные заболевания как пренебрегаемая категория болезней, связанных с бедностью //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 11. – С. 259264.
14. Baratova M. R., Salamova L. A., Islamov N. H. Epidermal parasitic skin diseases as a neglected category of diseases related to poverty //ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (91). – 2020. – С. 259-264.
15. Исламов Н. Х., Шадыев У. Х., Саламова Л. А. Применение «Бетаметазон-Дарница» в лечении микробной экземы //Тюменский медицинский журнал. – 2011. – №. 2. – С. 50-51.

ISSN 3030-3907